

ZPRÁVA O STAVU NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2006

Zpracovalo ICN, o.p.s. pro USAID, prosinec 2006, www.neziskovky.cz

Úvod

Pro potřeby Zprávy o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2006 do neziskového sektoru zahrnujeme občanská sdružení, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby, organizace se zahraničním prvkem a sdružení právnických osob. Do neziskového sektoru byly započítány i organizace, které jsou zřízeny veřejnou správou. Na konci roku 2006 působilo v ČR 94 368 neziskových organizací (včetně státních neziskových organizací). Nejčastější formou jsou občanská sdružení, kterých bylo 58 347.

I. Právní prostředí

I/1 a I/2 Registrace a provoz

Česká legislativa doposud nevyjasnila pojem „nezisková organizace“, což činí problémy jak při interpretaci obecných zákonů, které regulují i činnost neziskových organizací (NNO), tak při interpretaci zákonů specifických (např. zákon o DPH). Přesto lze říci, že legislativní rámec pro činnost NNO je v ČR v zásadě vymezen. Fungování (založení, provoz, likvidace) všech právních neziskových typů, které na území ČR působí, je ošetřeno speciálními zákony – zákon o nadacích a nadačních fondech, o obecně prospěšných společnostech, o sdružování občanů a zákon o církvích a náboženských společnostech. Zákon o dobrovolnické službě je využíván všemi těmito právními formami. Tyto zákony různě detailně a konkrétně nastavují práva a povinnosti jednotlivých právních typů.

Legislativa vymezující činnost občanských sdružení, jichž je v neziskovém sektoru významná většina, je jen rámcová. To na jedné straně činnost občanských sdružení zjednodušuje, na druhé straně komplikuje jejich kontrolu veřejností. Registrace občanských sdružení je nenáročná a rychle proveditelná (občanské sdružení může být zaregistrováno během 10 dní). Pokračuje stav z minulého roku, kdy registrační místo – ministerstvo vnitra na základě svého výkladu zákona o sdružování stále odmítá registrovat občanská sdružení, která podle stanov poskytují veřejně prospěšné služby za úplatu mimo okruh členské základny, případně pozastavuje jejich činnost. Problémem je též nedořešená likvidace občanských sdružení. Řada občanských sdružení v praxi končí svoji činnost, aniž by svůj zánik legislativně ošetřila a zajistila své vyřazení z evidence neziskových subjektů. Statistika NNO v ČR pak není zcela průkazná.

Registrace dalších právních typů je pro jejich zakladatele náročnější (týká se zvláště nadací, nadačních fondů a obecně prospěšných společností). Lze však říci, že v poslední době se zkracuje dosud neúměrně dlouhé období (např. až 2 roky), během kterého probíhala registrace těchto právních subjektů u místně příslušných obchodních soudů.

V letošním roce byl Asociací krajů ČR předložen do Parlamentu zákon o neziskových organizacích, který však nebyl z důvodu jeho nesystémovosti schválen. Byl vytvořen narychlo a bez ohledu na stávající legislativu. Veřejná správa zřídila Evidenci nestátních neziskových organizací, kde jsou shromažďovány informace o všech právních typech NNO. Připravuje se také novela zákona o veřejných sbírkách.

I/3 Administrativní překážky

Neziskové organizace mohou v rámci zákona svobodně vykonávat svoji činnost. Stát a veřejná správa nevytvářejí legislativní překážky činnosti. Obtíže v činnosti NNO vznikají díky legislativně nevyjasněnému pojmu „nezisková organizace“. V platnost vstoupila novela zákona o občanských sdruženích, podle níž název občanského sdružení musí do tří let obsahovat označení "občanské sdružení" nebo zkratku "o. s.". Tahle změna by mohla být v kombinaci s přístupem ministerstva vnitra a jejich výkladem zákona do budoucna komplikací. Novou povinností pro nadace, nadační fondy a obecně prospěšné společnosti, pokud jejich roční uzávěrku ověřuje auditor, je zveřejňování výroční zprávy v obchodních věstnících.

I/4 Domácí právní základna

V České republice existuje pouze úzká a početně omezená skupina specialistů na legislativu neziskových organizací. Právní poradenství je dostupné v hlavním městě a v některých krajských městech. Na nižších regionálních úrovních je obtížně dosažitelné.

Právní aspekty činnosti neziskových organizací se vyučují na vysokých školách a univerzitách různého zaměření. Tato okolnost přispívá k vyššímu počtu kompetentních manažerů v neziskovkách. Výchova právníků specializovaných na tento sektor však zajištěna není. V ČR není dostatek think tanků a odborníků, kteří by byli schopni připomínkovat vznikající zákony.

I/5 Daně

Dotace, granty a dary neziskovým organizacím jsou podle zákona o daní z příjmů osvobozené od daní. Fyzické osoby a firmy mohou uplatnit odpočet poskytovaných darů ze základu daně. Stanovený limit možného odpočtu je

nedostačující a k rozvoji dárcovství nemotivuje. Daňové prostředí v České republice komplikuje terminologicky a interpretačně nevyjasněný Zákon o dani z přidané hodnoty, který znesnadňuje a omezuje provoz a finanční řízení neziskových organizací, plátců DPH. Pozitivní skutečností je, že od DPH byly osvobozeny dary poskytované od individuálních dárců prostřednictvím mobilního telefonu.

Daňové asignace, tedy adresování 1 % ze zaplacených daní neziskové organizaci, nebyly Parlamentem schváleny.

I/6 Vlastní příjmy

Legislativa neziskovým organizacím nebrání získávat finance prodejem zboží a služeb. Tyto aktivity však ani nepodporuje (např. nadace a nadační fondy), v některých případech je zprostředkovaně limituje (viz I/1 a I/2 – změna v interpretaci zákona při registraci občanských sdružení).

II. Organizační základna

II/1 Získávání podpory

Veřejnost stále ještě respektuje paternalistickou roli státu a očekává, že odpovědnost za naplnění jejich potřeb má právě stát a veřejná správa. Přesto si veřejnost uvědomuje, že NNO obecně její potřeby zastupují. NNO se snaží získat přehled o potřebách společnosti, většinou však nemají kapacity pro marketingový průzkum konkrétních potřeb veřejnosti, respektive svých cílových skupin, a tyto potřeby často stanovují na základě kvalifikovaného odhadu.

II/2 Strategické plánování

Neziskové organizace jsou postupně nuceny strategicky plánovat, především v závislosti na požadavcích dárců z řad veřejné správy a EU (strukturální fondy) a z důvodu nedostatku finančních zdrojů. Obecně tak panuje v neziskovém sektoru povědomí o potřebnosti strategického plánování, avšak převážná většina NNO nemá strategické plány v písemné podobě vytvořeny.

Definice poslání je podmínkou pro registraci všech neziskových právních typů. Ne všechny organizace však poslání definují jasně a srozumitelně.

II/3 Vnitřní struktura řízení

Neziskové organizace jsou ze zákona povinny v zakládajících dokumentech definovat řídicí strukturu své organizace, kompetence a povinnosti řídicího orgánu. V praxi se však tyto zásady často nedodržují. Kompetence, ale i povinnosti přesouvají statutární orgány na výkonnou složku. Členové statutárních orgánů nemají společenskou prestiž. Ve většině neziskových organizací chybí vedoucí pracovníci s řídicími dovednostmi.

Vymezené právní typy neziskových organizací jsou ze zákona povinny chovat se transparentně a zveřejňovat své výroční zprávy, včetně zprávy o hospodaření. Ne všechny organizace, na které se zákon vztahuje, tyto povinnosti plní. Na druhé straně řada občanských sdružení, i když to není jejich povinnost, pravidelně zveřejňuje výsledky svých aktivit. Veřejnost (příznivci, dárci, podporovatelé) tak v zásadě mají možnost ověřit, jak efektivně neziskové organizace využívají jejich dary a příspěvky.

II/4 Zaměstnanci neziskových organizací

Klíčové organizace mají stálé zaměstnance. Ne vždy mají tito zaměstnanci pevně stanovený popis práce. Pracovníci jsou často zaměstnáváni na dobu trvání projektu. S lidskými zdroji začínají NNO pracovat na základě vnějšího tlaku veřejné správy a EU (strukturální fondy). Obecně v neziskovém sektoru chybí manažeři NNO.

Neziskové organizace spolupracují s dobrovolníky, ojediněle mají organizace systematicky zpracované databáze dobrovolníků. Na základě zákona o dobrovolnické službě se přípravě a vzdělávání dobrovolníků věnují akreditovaná dobrovolnická centra. Podle zákona však dobrovolníkem nesmí být člen sdružení, což často komplikuje práci NNO s dobrovolníky.

II/5 Technická vybavenost

V České republice existují finanční zdroje na technické vybavení kanceláří (granty, dary komerčních subjektů), i když nejde o vybavení špičkové. V letošním roce bylo vyhlášeno několik grantových programů podporujících přímo zajištění technické vybavení NNO (PC, internet apod.) Téměř 90 % NNO má zajištěn přístup k počítači a může komunikovat prostřednictvím internetu. Pokud nemají NNO vlastní vybavení, mohou využít síť knihoven, které uživatelům umožňují přístup k internetu.

III. Finanční zajištění

III/1 Domácí podpora

Neziskové organizace získávají většinu finančních prostředků z domácích zdrojů. Nejvíce finančních prostředků do neziskového sektoru plyne z veřejných rozpočtů, dále pak z firem, nadací a od individuálních dárců. Podpora jednotlivých dárců není jen finanční, především firemní dárci poskytují neziskovým organizacím výrobky a služby se slevou nebo zdarma. Zásadním zdrojem se pro mnohé NNO staly strukturální fondy. Pro menší NNO v sociální oblasti byl speciálně vyčleněný tzv. Globální grant, který administruje Nadace rozvoje občanské společnosti.

Nadace jsou stabilním finančním zdrojem pro ostatní neziskové organizace. Jejich nadační jmění je však obecně nízké. Největší finanční objemy jsou rozdělovány z prostředků, které nadace získaly rozdělením Nadačního investičního fondu. Nadace získávají finanční prostředky u stejných dárců jako ostatní neziskové organizace.

Firmy, především ty velké, na základě trendů směřují k vytvoření konceptu společenské odpovědnosti firem. Firmy upřednostňují podporu neziskových organizací formou sponzoringu (smlouvy o reklamě – zisk musí nezisková organizace podle zákona zdanit). Finanční dary jako takové (pro neziskové organizace zproštěny od daňové povinnosti) jsou poskytovány v daleko menší míře.

Postupně se rozvíjí i dobrovolnictví. Nejvýznamnějším problémem v této oblasti jsou stále chybějící dovednosti neziskových organizací s dobrovolníky pracovat a řídit je.

Nejméně významným finančním zdrojem pro většinu neziskových organizací v ČR jsou individuální dárci. NNO v budoucnu příliš nepočítají s dary od neanonymních individuálních dárců – spoléhají především na veřejné rozpočty a firmy. Práce s individuálními dárci je pro NNO náročnou fundraisingovou formou. Výjimkou jsou příspěvky individuálních dárců formou veřejných sbírek jako reakce na přírodní katastrofy. Novým nástrojem je tzv. dárcovská SMS (DMS), kdy dárci mohou prostřednictvím zaslání textové zprávy přispět NNO.

III/2 Diverzifikace

Diverzifikace finančních zdrojů v rozpočtech NNO existuje ve smyslu počtu zdrojů. Většinou mají neziskové organizace 3 – 4 zdroje. Problémem je jejich poměr z hlediska objemu. Většinou převládá jeden, nanejvýš dva zdroje, které činí až přes 80 % všech finančních příjmů.

NNO mají finanční zajištění na několik měsíců, maximálně na jeden rok. Převážná většina organizací nevytváří finanční rezervy. Neziskové organizace, které jsou financovány převážně z dotací grantů, mají finanční zajištění časově limitované. Potvrzuje se, že organizace, které strategicky plánují, jsou finančně stabilnější.

III/3 Systémy finančního řízení

Finanční řízení v neziskových organizacích většinou není systémově vyřešeno. Souvisí to s nedostatkem ekonomů a finančních manažerů v neziskovém sektoru. Problémem jsou rostoucí nároky na finanční řízení vyplývající z grantů veřejné správy, strukturálních fondů EU a zákona o DPH.

Česká legislativa nařizuje povinnost finančního auditu u části NNO (nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti). Ty, které tuto povinnost nemají určenou ze zákona, považují finanční audit za nadstandard.

Výroční zprávy má povinnost vydávat ze zákona část neziskových organizací, neuspokojivé je ale jejich zveřejňování. Jedním z důvodů této skutečnosti je nedostatečné uplatňování sankcí. Špatná dostupnost výročních zpráv negativně ovlivňuje transparentnost a důvěryhodnost těchto subjektů.

III/4 Fundraising

Fundraising je stále více považován za nutnost. Neziskovky při fundraisingu počítají jen s některými skupinami dárců. Individuální dárcovství směrem k neanonymním dárcům není dostatečně rozvíjeno. Organizace spíše využívají členské příspěvky a příjmy z veřejných sbírek.

Většina neziskových organizací považuje svůj fundraising za nedostatečný. Příčinou je většinou nepříliš vysoká úroveň celkového řízení a z toho nevyjasněné procesy v organizaci. Pro fundraising není často vytvořena samostatná pozice, tuto práci obvykle vykonává více lidí najednou. Jednou z klíčových příčin neuspokojivého stavu fundraisingu je nedostatečné fungování správních rad. Správní rady neplní svoji základní povinnost – zajištění finančních prostředků pro organizaci a tyto povinnosti přesouvají na výkonnou složku.

III/5 Vlastní příjmy

Většina neziskových organizací se snaží doplňovat svoje portfolio finančních zdrojů i o vlastní příjmy. Jde většinou o prodej služeb a výrobků, za které si však některé organizace (především ze sociální a zdravotní oblasti) účtují minimální částky. Negativně se projevují chybějící dovednosti v oblasti finančního a marketingového řízení. Omezující je pro občanská sdružení nový výklad zákona o sdružování, kdy Ministerstvo vnitra ČR nepovoluje novým občanským sdružením poskytovat veřejně prospěšné služby za úplatu. Novým trendem, který se v ČR začíná prosazovat je koncept sociální ekonomiky. Mnoho neziskovek si uvědomuje důležitost vícezdrojového financování a hledá příležitosti k vytváření vlastních příjmů.

Veřejná správa nakupuje služby od neziskových organizací formou dotací a grantů. V tomto procesu jsou ale zpravidla zvýhodněny příspěvkové organizace, které jsou řízeny subjekty veřejné správy a mají každoročně jisté finanční prostředky přímo z veřejných rozpočtů.

IV. Prosazování zájmů NNO

IV/1 Spolupráce s vládou, centrálními a místními úřady a samosprávami

Na centrální úrovni je komunikace mezi veřejnou správou a neziskovými organizacemi ošetřena. Neziskové organizace jsou zastoupeny v poradních orgánech centrálních úřadů (ministerstva) a v poradním orgánu vlády ČR (Rada vlády pro nestátní neziskové organizace – RNNO). Na spolupráci NNO s veřejnou správou se negativně projevilo předvolební i povolební období, kdy půl roku nebyla ustavena nová vláda. Politici nechtěli dělat zásadní rozhodnutí a odkládali řešení problémů na později. Pozice RNNO byla z tohoto důvodu nejasná a slabá.

Na nižších regionálních úrovních se s neziskovými organizacemi počítá, např. při komunitním plánování, při vytváření regionálních rozvojových strategií apod. Neplatí to však obecně ve všech regionech. Dá se však říci, že kraje již zpravidla mají vypracované grantové strategie a pravidla podpory NNO, zatímco malá města systémově nepracují a jejich podpora je nahodilá a improvizovaná.

Společné projekty realizuje veřejná správa s neziskovými organizacemi jen v určitých oblastech (zejména romská, protidrogová, komunitní problematika, otázka menšin, lidská práva). V dalších oblastech (zvláště oblast sociální a zdravotní) je veřejná správa objednatelem služeb, které neziskové organizace poskytují.

Negativní zkušenost mají NNO při prosazování svých zájmů v rámci programovacího období strukturálních fondů 2007-2013, které se během roku 2006 připravovaly. Řídící orgány (nejčastěji ministerstva) jen málokdy berou v potaz připomínky operačních programů a návrhy NNO, nepovažují je za partnera.

IV/2 Aktivita za účelem společensko-politických změn

Neziskové organizace vedly v minulosti kampaně za řešení dílčích společensko-politických problémů v různých oborech činnosti (např. dětská práva, domácí násilí, prevence onkologických onemocnění, dopravní řešení obchvatů měst). Výsledky kampaní jsou na různé úrovni, vždy však došlo alespoň k posunu v řešení daného problému.

IV/3 a IV/4 Politický lobbying a prosazování právních reforem

Lobbying je veřejností obecně vnímán negativně. Neziskové organizace obecně nevnímají lobbying jako svoji prioritu a nemají v této oblasti jasně vypracovanou strategii. Nicméně si uvědomují, že v určitých situacích je lobbying nezbytný. V ČR existují silné zájmové skupiny, které dovedou lobbying efektivně využívat. Tradičně jsou to ekologicky zaměřené organizace a nově organizace působící v oblasti sociální a zdravotní. Individuální lobbying je zatím funkčnější než společný.

Neziskovým organizacím se nedaří prosadit zájmy, které se týkají neziskového sektoru obecně. Příčinou je nedostatečná kapacita organizací (asociace, střešní organizace, think tanky), které by tyto záležitosti měly řešit. NNO jsou schopny poměrně efektivně kooperovat na prosazení právní normy v rámci oboru nebo regionu. Neziskové organizace např. skoro vůbec nepřipomínkovaly návrh nového zákona o dani z příjmů, který se převážně většiny z nich zásadně dotýká.

V. Poskytování služeb

V/1 Rozsah zboží a služeb

Diversifikace poskytovaných služeb je dostatečná. Neziskové organizace poskytují služby v různých oborech – zdravotnictví, sociální oblast, vzdělávání, pomoc při přírodních katastrofách, životní prostředí, kultura, obnova kulturních památek, práce s mládeží ve volném čase, lidská práva apod. Většina těchto služeb je i na odpovídající profesionální úrovni. Kvantita a kvalita služeb není ve všech regionech ČR stejná.

V/2 Reakce na potřeby společnosti

Z větší části reagují neziskové organizace na viditelné potřeby společnosti a trhu. Tyto potřeby jsou však často spojovány s prioritami, které vyhláší veřejná správa a strukturální fondy EU. Samy neziskové organizace si situaci na trhu zjišťují na základě vlastních zkušeností a začínají intenzivně sledovat a vyhodnocovat zpětnou vazbu.

V/3 Příznivci a klienti

Služby, které mají jasný charakter veřejné prospěšnosti, jsou nabízeny široké veřejnosti (především sociální a zdravotní oblast, volnočasové aktivity).

V/4 Návratnost nákladů

Obecně mají neziskové organizace nedostatek dovedností v oblasti marketingu. Význam marketingu sílí až v posledních letech a NNO si jeho význam uvědomují. Kvalita marketingových dovedností (zjišťování poptávky na trhu, kalkulace cen, vytváření rozpočtů a kalkulace návratnosti nákladů) je velmi nevyrovnaná.

V/5 Podpora a uznání vlády

Veřejné správě příliš nezáleží na rozvoji neziskového sektoru, jde jí jen o nákup služeb. Nakupování probíhá formou dotací a grantů, což klade zbytečně velké nároky na administrativu (vykazování, průběžné finanční a obsahové zprávy apod.). Ocenění neziskových organizací se mění v závislosti na regionu.

VI. Infrastruktura

VI/1 Podpůrné a informační organizace

V ČR existují informační a podpůrné organizace, není však vytvořena síť, která by rovnoměrně pokrývala celou republiku. Svou roli zde nově sehrávají krajské úřady, které často plní některé z funkcí servisních organizací (školení, tvorba databází apod.). Servisní organizace poskytují služby většinou za úplatu.

VI/2 Domácí grantové organizace

České nadace udělují granty k realizaci domácích projektů podle svých priorit. Tyto priority si určují na základě vlastního rozhodnutí. Často diskutovaným tématem je právě určení těchto priorit ve vztahu k potřebám společnosti. Domácí nadace jsou mladé a za krátkou dobu své existence dokázaly jen zcela výjimečně vytvořit významné finanční fondy (nadační jmění) na grantování. Nadace, které získaly prostředky z Nadačního investičního fondu pravidelně výnosy rozdělují do již stanovených oblastí. V ČR existuje omezený počet mecenášských a firemních nadací.

VI/3 Koalice neziskových organizací

Všeoborová koalice neziskových organizací existuje, má omezený počet členů a nezastupuje tak neziskové organizace jako sektor. Neziskovky necítí potřebu do takových koalic vstupovat, protože v nich nevidí žádný přínos. Dobře fungují některé oborové (ekologie, humanitární oblast) a regionální koalice. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, jejíž prostřednictvím mohou neziskové organizace prosazovat svoje zájmy, nemá dostatečný vliv na zásadní a potřebné změny (úpravy legislativy ve prospěch NNO).

VI/4 Školení

Existuje dostatečná nabídka školení a poradenství pro neziskové organizace. Jejich kvalita je však nevyrovnaná a pro mnoho NNO jsou finančně nedostupné. Školení probíhají především v Praze a velkých městech, ale vzhledem k velikosti ČR je takto zajištěn přístup pro zájemce z celé republiky. Neziskové organizace si uvědomují potřebnost sebevzdělávání, často jim však chybí finanční prostředky. Tato situace se poslední dobou v regionech zlepšuje díky evropským grantovým programům zaměřeným na vzdělávání.

VI/5 Mezioborová partnerství

Mezioborová partnerství vznikají a rozvíjejí se zejména pod vlivem evropských fondů a programů. I když jsou tyto trendy v poslední době výrazné, partnerství jsou často vnímána jako formální povinnost a nevznikají z konkrétní potřeby a situace. Zástupci z rozdílných sektorů si ještě zcela neuvědomují výhody těchto partnerství. Princip PPP (Public Private Partnership) se v českém prostředí zatím příliš neujal.

VII. Vnímání veřejnosti

VII/1 Sdělovací prostředky

Sdělovací prostředky čteně informují o aktivitách neziskových organizací. Mediální sdělení jsou většinou neutrální, pokud se objevuje hodnocení, tak vyznívá spíše pozitivně. Mediální soustředění na negativní kauzy jsou ojedinělá. Vstupy se převážně objevují v regionálních médiích a soustřeďují se na místní události. Z veřejnoprávních médií věnuje neziskovým organizacím mimořádný prostor Český rozhlas. Česká televize odkazuje na neziskovou problematiku stále častěji. V médiích je poskytován prostor pracovníkům neziskových organizací jako expertům na konkrétní problematiku. Média celoplošně neinformují o podpoře firemních dárců, považují to za placenou reklamu.

VII/2 Vnímání neziskových organizací veřejností

Veřejnost chápe nejen legitimitu neziskových organizací, ale oceňuje i jejich význam pro společnost. Veřejnost pozitivně vnímá zejména konkrétní organizace, které jsou propagovány v médiích a ty, které zná ze svého prostředí (regionální organizace). Známé jsou zejména organizace, které pořádají veřejné sbírky.

VII/3 Vnímání neziskových organizací vládou a podniky

Neziskové organizace jsou proklamativně veřejnou správou označovány za partnery a spolupracovníky, v praxi však stále nejde o rovnocenný vztah.

Zejména zahraniční a větší domácí firmy počítají s neziskovými organizacemi ve svých koncepcích sociální odpovědnosti (corporate social responsibility) a jejich prostřednictvím řeší podporu určitých témat nebo regionů. Spolupráce s neziskovkami je dobrou firemní vizitkou, ale není standardní součástí firemní kultury.

VII/4 Vztahy s veřejností

Neziskové organizace stále silněji vnímají význam public relations jako podmínku jejich trvalé udržitelnosti. Oslovují veřejnost a propagují svoji činnost. Problémem je, že NNO se často nemohou public relations intenzivně a systematicky věnovat, protože jim chybí lidské a finanční zdroje. Ne vždy dovedou sdělit záměry svých organizací tak, aby jim veřejnost porozuměla a mohla jim poskytnout podporu.

VII/5 Samoregulace

Klíčové neziskové organizace mají stanovena etická pravidla a standardy služeb, která zveřejňují ve svých informačních a propagačních materiálech. Podobně je tomu i s výročními zprávami.

*Zpráva je překladem originální studie pro publikaci **The 2006 NGO Sustainability Index** zveřejněné na adrese: http://www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2006/.*